

commissie
van toezicht
Beveren

JAARVERSLAG 2023
COMMISSIE VAN TOEZICHT
BIJ DE GEVANGENIS TE BEVEREN

Inhoud

1. Inleiding.....	1
2. Structuur	1
3. Opdracht en werking.....	1
4. Waarover wordt er geklaagd	2
4.1. Infrastructuur en cellen.....	3
4.2. Personeel, incidenten, ‘racisme’	3
4.3. Medische dienst.....	4
4.4. Afzonderingscel	4
4.5. Naaktfouille.....	4
5. De penitentiare inrichting.....	5
6. Het beklagrecht (klachtencommissie en bemiddeling)	7
6.1. Werking.....	7
6.2. Cijfers	7
7. De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2024.	8
8. Uitdaging en werkdomein voor 2024	9
9. Addendum : PI Beveren in de media	10

1. Inleiding

In 2023 heeft de commissie van toezicht maandelijks vergaderd, telkens in de vergaderzaal in het administratief gebouw van de PI, in de regel op de derde dinsdag van de maand. We hebben hiermee de continuïteit die van ons verwacht wordt als vrijwilliger met een publiek mandaat zeker kunnen waarborgen. De moeilijke werkomstandigheden die ons troffen tijdens de pandemie, lijken gelukkig helemaal tot het verleden te behoren.

Onze dank gaat op de eerste plaats uit naar de aangestelde maandcommissarissen die steeds een duidelijk verslag hebben gebracht van hun toezicht.

Onze dank gaat ook uit naar mevrouw Bury, inrichtingshoofd, voor haar communicatieve bereidheid om gedurende heel het jaar ons aanspreekpunt te zijn.

2. Structuur

Voorzitter: Luc Truyens

Ondervoorzitter: Evelyne Martens

Secretaris: Ann Deceunynck

Leden: Emil De Cock, Luc Dedecker (arts), Marc De Munck, Marleen Deprins, Paul Marichal (arts), Ellen Vandennieuwenhuysen, Freddy Van Laethem, Maartje Verdickt, Emma Verschooren.

Voorzitter Klachtencommissie: Kristiaan Rotthier (vrederechter)

Zes van de leden zijn in de loop van het jaar 2022 toegetreden tot de CvT. Negen leden hebben de CvT in de loop van 2023 verlaten.

3. Opdracht en werking

De leden van onze CvT voeren hun opdracht onafhankelijk en kritisch uit. We waken over de eerbiediging van de rechten en de menselijke waardigheid van personen in detentie, met specifieke aandacht voor de manier waarop de gedetineerden in Beveren bejegend worden en hoe voorschriften en reglementen nageleefd worden. Wij zijn individueel benoemd door de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen (CTRG).

We organiseerden in het najaar een rondleiding in de PI voor de nieuwe leden.

Steeds woont één van onze leden de vergadering van het gedetineerdenoverlegorgaan bij. Hij brengt hiervan verslag uit op de maandvergadering.

Onze maandcommissarissen (MC) gaan wekelijks langs in het cellulair gedeelte van de PI, en controleren er de brievenbusjes die voorzien zijn om ons te contacteren. Zij voeren eerste gesprekken met gedetineerden die via deze weg van zich laten horen. Zij informeren ook bij het personeel of er gedetineerden zijn in de afzonderingscellen, en ze proberen deze gedetineerden kort te zien/spreken.

De maandcommissarissen nemen bij hun bezoeken een mobiel toestel, ter beschikking gesteld door de PI, mee. Daarmee kan alarm geslagen worden indien er zich een zorgwekkende toestand voordoet.

Ook digitaal kunnen gedetineerden ons contacteren. Via 'Prison Cloud' antwoorden de maandcommissarissen op de vragen van de gedetineerden. Prison Cloud wordt vaker gebruikt door de gedetineerden dan de brievenbusjes. Met deze berichten trachten wij steeds aan de slag te gaan. Af en toe komen anderstalige (Roemeense?) berichten binnen. Getracht wordt om deze via Google Translate te vertalen. De vertaling is vaak twijfelachtig of onbegrijpelijk. Communicatie met deze gedetineerde(n) is door de leden van onze CVT niet mogelijk.

De uitnodiging met agenda voor de maandvergadering wordt steeds door de voorzitter rondgestuurd. Als 'Varia' kunnen leden andere punten toevoegen. Het belangrijkste agendapunt is het verslag van de maandcommissaris(sen). Deze verslagen worden bijgehouden in de SharePoint van CTRG.

Van de maandvergaderingen wordt steeds een verslag gemaakt. Deze verslagen vormen de basis voor het jaarverslag.

Het inrichtingshoofd, mevrouw Bury, is een regelmatige gaste tijdens onze vergaderingen. Zij beantwoordt de vragen van de maandcommissaris inzake concrete dossiers en geeft meer algemene toelichting i.v.m. eventuele wijzigingen binnen de werking in de PI.

4. Waarover wordt er geklaagd

Vanuit het hele scala van problemen vinden wij het belangrijk een overzicht te geven zodat kan blijken waar er ruimte is voor verbetering.

4.1. Infrastructuur en cellen

Onze maandcommissarissen werden tijdens hun opdracht geconfronteerd met beperkt internet, bijvoorbeeld toen iemand wilde werken met Google Translate om een gedetineerde te begrijpen. Zo blijkt dat het binnen de muren van de PI moeilijk is om een vlotte internetverbinding tot stand te brengen.

Infrastructurele problemen zijn natuurlijk moeilijk aan te pakken. We kregen opmerkingen over te hoge temperaturen in de cellen tijdens de zomer. Ook over overmatig lawaai dat veroorzaakt wordt door kleppen van ventilatoren wordt geklaagd.

We kregen ook meermaals opmerkingen over rokers en niet-rokers die samen in een duocel worden geplaatst. De directie is zich bewust van dit probleem dat niet eenvoudig te verhelpen is. Zij probeert niet-rokers bij elkaar of in een monocel te plaatsen. Maar celmutaties vragen veel tijd en organisatie. Wij hebben geen weet van cellen die steeds rookvrij zijn. De vraag rijst of het roken niet dient te worden beperkt tot voorbehouden buitenruimtes?

4.2. Personeel, incidenten, 'racisme'

Het komt voor dat gedetineerden klagen over de houding van personeelsleden en een gebrek aan respect. Uiteraard beseffen wij dat we dan meestal maar één klok horen luiden.

Een respectvolle houding van het personeel ten aanzien van de gedetineerden, en omgekeerd, zou steeds de basis van de contacten moeten zijn. Wij stellen ons kritisch op om ernstige conflictsituaties te beluisteren en detecteren. Het gebeurt dat dergelijke problemen aanleiding geven tot ernstige incidenten. Dat er gewonden vallen, is zeer te betreuren. Dat een personeelslid opgenomen moet worden in het ziekenhuis, is nog erger.

Onze maandcommissarissen zijn alert voor namen van beambten die meermaals vernoemd worden in dergelijke conflictsituaties.

Als namen van personeelsleden meermaals opduiken in grieven, gebeurt het wel dat de maandcommissaris hierover in gesprek gaat met de directie. Het gebeurt ook dat de maandcommissaris in gesprek gaat met de beambte, maar uiteraard alleen als de gedetineerde dit wenst.

Soms zou – volgens de gedetineerden – racisme aan de basis van het conflict liggen. Er zijn tot op heden geen aanwijsbare redenen om aan te nemen dat zulks – behoudens misschien een schaarse individuele casus – daadwerkelijk het geval is. Deze mogelijke problematiek wordt alleszins nauwgezet opgevolgd. Wel blijkt

het voor bepaalde gedetineerden niet evident te zijn om bevelen op te volgen van vrouwelijk personeel.

Het Interfederaal Gelijkekansencentrum UNIA heeft in 2023 via CTRG dienstverlening aangeboden aan de CvT's. Tot nu toe hebben wij hier geen gebruik van dienen te maken. Wij onthouden wel dat we in de toekomst naar UNIA zouden kunnen stappen om wantoestanden aan te kaarten op basis van het samenwerkingsakkoord dat zij hebben afgesloten met het Ctrg.

4.3. Medische dienst

Uiteraard worden we vaak gecontacteerd i.v.m. medische problemen. Onze twee artsen – leden van de CvT wijzen de weg in dit verband. Vanuit hun medische kennis, én met een goed inzicht in de werking van de 'medische dienst' van de PI, zijn zij goed geplaatst om inschattingen te maken.

Het biedt een belangrijke meerwaarde dat gedetineerden sedert 2023 – zelfs indien ze geen aansluiting hebben bij een ziekenkas van eigen keuze – terugbetaling kunnen bekomen van hun medische kosten dankzij de tussenkomst van de Hulpkas. Zulks faciliteert hun verzorging in externe (niet PI) ziekenhuizen. Dit werd mogelijk gemaakt via een belangrijke aanpassing in de sociale zekerheid.

In 2023 kregen we melding van een tandenproblematiek. Gedurende een periode was er in de PI geen vaste tandarts meer. Nadien werd dit probleem opgelost met de komst van een mobiel tandartsenteam. Het aantal grieven omtrent tandheelkundige zorg is afgenomen.

4.4. Afzonderingscel

Voor gedetineerden die gedurende uren of dagen omwille van bepaalde redenen in afzondering geplaatst worden, hebben wij bijzondere aandacht. Zij zijn immers extra kwetsbaar omdat zij in die periode slechts contact hebben met het personeel en eventueel de gevangenisarts en hun advocaat. Als het licht in hun cel niet gedoofd wordt, is het belangrijk dat hen een slaapmasker aangereikt wordt om te kunnen slapen. Om een masker kan door de gedetineerde worden verzocht. Vanuit menselijk oogpunt vindt de commissie het ook belangrijk dat gedetineerden in afzondering wat lectuur aangereikt krijgen. Ook in afzondering moet de kledij van gedetineerden steeds waardig zijn. Deze vereisten zijn voorzien in de Basiswet.

4.5. Naaktfouille

Nog steeds beklagen gedetineerden zich over naaktfouilles. Hieruit blijkt hoe ingrijpend deze maatregel is. Daarom is het van zeer groot belang dat elke fouille

op het lichaam respectvol uitgevoerd wordt en dat door het dienstdoende personeel de voorgeschreven procedure volledig wordt nageleefd. De klachtencommissie bekijkt ook steeds nauwkeurig of de motivatie voor de fouille door de directie correct en tijdig werd geformuleerd. Systematische naaktfouilles, zoals de facto zouden kunnen gebeuren bij het plaatsen van gedetineerden in een strafcel, met miskening van de formele voorschriften zijn immers niet toegestaan. Er moeten steeds individuele aanwijzingen aanwezig zijn waaruit blijkt dat onderzoek aan de kledij niet volstaat om na te gaan of de gedetineerde in het bezit is van voorwerpen of substanties die verboden of gevaarlijk kunnen zijn. Informele navraag bij het personeel leert ons dat er gemiddeld één naaktfouille per dag gebeurt. Er zijn dus geen opvallende stijgingen of dalingen vast te stellen op dat vlak.

5. De penitentiaire inrichting

Tien jaar PI Beveren :

De PI opende officieel haar deuren op 14 februari 2014. Ze is gelegen op een terrein (12 hectare) te Beveren, vlak naast de E17 in de richting naar Gent, en ligt vlak naast een industrieterrein.

De PI werd aanvankelijk voorzien voor 312 mannelijke gedetineerden en bestaat uit vier vleugels. Nieuwe gedetineerden starten in een vleugel waar ze gescreend worden. In één van deze vleugels is een sectie voorzien voor gedetineerden die een veiligheidsrisico of onaangepast gedrag vertonen.

De vleugels C en D bieden een gestructureerd, meer 'open' regime. Tussen bepaalde uren mogen de celdeuren open en kunnen de gedetineerden zich verplaatsen binnen de vleugel. Ze krijgen dan de mogelijkheid om gebruik te maken van bijvoorbeeld een pooltafel.

Het overplaatsen van gedetineerden van gesloten naar open, of van het gelijkvloers binnen een vleugel naar een hogere verdieping gebeurt na en ingevolge observatie. De directie zou hiervoor volgens gedetineerden een informele interne procedure toepassen welke zou luisteren naar de naam 'Try-Op' en waaromtrent zij niet worden gedocumenteerd.

Door capaciteitsproblemen werden de jongste jaren een aantal duocellen omgevormd tot triocellen. In Beveren zijn geen grondslapers, gelet op de contractuele beperking van het aantal bewoners. Overbevolking is in principe niet

mogelijk te Beveren omdat het aantal gedetineerden contractueel werd geplafonneerd door de actuele eigenaar van het gebouw.

Tot de standaarduitrusting in alle cellen behoren tafel, stoel, bed, douche, wastafel en toilet. De gedetineerden hebben ook faciliteiten als een douche, koelkast, LCD-scherm, headset en toetsenbord. Gedetineerden dragen hun eigen kledij.

Vanuit alle cellen kunnen gedetineerden terecht op Prison Cloud (PC). Dit beveiligd dienstenplatform werd voor de Belgische gevangenis ontwikkeld door Justitie. Via PC kunnen de gedetineerden zelf verschillende diensten in de gevangenis contacteren. Zij kunnen berichten versturen die bedoeld zijn voor de directie, vragen stellen aan de dienst boekhouding, ... Ook de commissie van toezicht kunnen gedetineerden op die manier contacteren met een grief. De maandcommissaris kan de gedetineerde digitaal antwoorden en eventueel ook een tweede keer contacteren ivm een eerder gestelde grief. De klachtencommissie kan wel (nog) niet via Prison Cloud digitaal worden gevat maar dient te worden gecontacteerd via onder meer de brievenbusjes.

Bij aankomst in de PI start de hulp van de Psychosociale Dienst (PSD) voor iedere gedetineerde. Via deze structuur wordt de gedetineerde begeleid en later voorbereid op re-integratie in de maatschappij.

De medische dienst wordt geleid door de hoofdgeneesheer. Hij wordt bijgestaan door psychiaters, tandartsen, een dermatoloog, kinesisten en verpleegkundigen. Van alle raadplegingen wordt een verslag bijgehouden.

De vorm van het maatschappelijke 'Toezicht' op de werking binnen de PI, is in de loop van de voorbije tien jaar erg veranderd. Sinds enkele jaren overkoepelt de CTRG het toezicht in alle Belgische gevangenis. Helaas stellen we in Beveren vast dat onze werking nog niet altijd goed genoeg bekend is bij de gedetineerden. We moeten permanent letten op onze eigen communicatie! De duidelijkheid van de CTRG-affiches op cruciale plaatsen, de distributie van CTRG-brochures in diverse talen, de leesbaarheid van etiketten op de brievenbusjes én voldoende mondelinge uitleg over de rol van de CvT (aan nieuwe gedetineerden en nieuwe personeelsleden!) zijn aandachtspunten.

6. Het beklagrecht (klachtencommissie en bemiddeling)

6.1. Werking

De voorzitter van de klachtencommissie (KC) is Kristiaan Rotthier. Hij zetelt samen met twee overige leden van de CvT op maandnamiddag (meestal tweewekelijks) in het cellencomplex van de PI. Gedetineerden die een formele klacht hebben neergelegd, verschijnen daar voor de KC. Veel gedetineerden laten zich hiervoor bijstaan door hun advocaat. Ook de directie wordt gehoord op deze zittingen. Een jurist van CTRG neemt notities en zorgt voor de uiteindelijke redactie van de beslissing die de KC neemt. De beslissing van de klachtencommissie is niet vrijblijvend. Aan de klager kan ook een – niet financiële – compensatie worden toegekend. Na de beslissing van de KC kan de CvT op haar beurt toezien op de naleving van de beslissing.

6.2. Cijfers

In 2023 heeft de Klachtencommissie 304 dossiers aangemaakt, wat bijna een verdubbeling is van het aantal dossiers in het jaar 2022 (158). Bepaalde dossiers bevatten meer dan één klacht, waardoor het klachtenaantal voor 2023 op 410 komt.

Van de 304 dossiers nam de KC in 2023 een beslissing in 265 dossiers. De volgende cijfers hebben betrekking op de dossiers en/of klachten waarin er een uitspraak is gevallen in het jaar 2023. De meeste klachten hadden betrekking op tuchtbeslissingen (121 klachten), voorlopige maatregelen (51 klachten), fouilleringen op het lichaam (41 klachten) en ordemaatregelen (40 klachten).

87 klachten waren niet ontvankelijk en 155 klachten werden ongegrond verklaard.

In negen dossiers werd een bemiddelingsprocedure opgestart, waarvan er zes succesvol resulteerden in een klachtafstand. In totaal (inclusief de succesvolle bemiddelingen) werd er 59 keer afstand van klacht gedaan.

72 dossiers werden behandeld door de alleensprekende klachtenrechter.

164 dossiers werden behandeld op de zitting van de klachtencommissie. Voor elk dossier wordt een tijdslot voorzien van 15 minuten. De directie was steeds aanwezig op de zitting en bereid om te antwoorden op de vragen van de klachtencommissie. De meeste klagers verschijnen op de zitting met hun advocaat. De meeste klagers zijn ook aanwezig op de zitting; een kleine minderheid laat zich vertegenwoordigen of verschijnt niet. Er wordt geregeld een

klachtafstand gedaan op de zitting zelf, waarbij de klager meteen de kans krijgt het formulier van klachtafstand in te vullen.

Tegen 22 uitspraken van de klachtencommissie werd in 2023 beroep aangetekend.

Gezien de grote toename van het aantal klachten, werd er vanuit de CTRG in de loop van het jaar versterking voorzien. Hierdoor ging de gemiddelde behandelingstermijn van een klacht (datum ontvangst klacht tot datum eindbeslissing) van 94 dagen (januari t.e.m. juni) naar 53 dagen (juli t.e.m. december).

Een verslaggever van CTRG neemt notities en stelt de uitspraak op, overeenkomstig het beraad van de klachtencommissie.

7. De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2024

Onze bezorgdheden beperken zich niet altijd tot problemen die veroorzaakt worden binnen de muren van PI Beveren. Ook de directie moet soms toekijken zonder effectief te kunnen ingrijpen. We pleiten er dan ook voor dat alle maatschappelijke actoren zich ervan bewust zouden zijn dat zij meewerken aan de eerbiediging van de rechten en de menselijke waardigheid van personen in detentie.

- **Stakingen**

Stakingsaanzeggingen door vakbonden veroorzaken vaak grote problemen en hebben zeer onaangename gevolgen. We benadrukken dat wandelen een basisrecht is dat steeds verdedigd moet worden, maar wanneer is er werkelijk te weinig personeel om de wandeling veilig te organiseren of de ateliers veilig te openen? De commissie beveelt de gevangenisdirectie aan om de minimale basisrechten van gedetineerden zelfs met minder personeel te trachten naleven.

- **Dure aankopen**

Gedetineerden klagen over 'te' dure prijzen voor persoonlijke aankopen. Via de kantine kunnen zij bijvoorbeeld elektro aankopen in winkels, maar de prijzen zijn meestal hoger dan wat hun bezoek zou kunnen – maar niet mogen – meebrengen. De commissie vraagt dat aankoopcontracten door de betrokken administratie en

de directie optimaal onderhandeld worden om gelijkaardige prijzen als de prijzen in de samenleving buiten te kunnen aanbieden. De commissie beseft evenwel ook dat dit allicht bemoeilijkt wordt door de regeling inzake openbare aanbestedingen.

- **Transport**

Regelmatig stellen wij vast dat gedetineerden het slachtoffer worden van een onzorgvuldige planning van hun vervoer verzorgd door de dienst DAB. Als zij overgebracht moeten worden, naar een andere PI, een rechtbank of een andere afspraak, riskeren zij soms hun afspraak te missen omdat het vervoer niet accuraat gepland was. We hoorden ook voorvallen van gedetineerden die persoonlijke spullen kwijt geraakten tijdens een transport of overbrenging. Om optimaal kansen te krijgen bij hun re-integratie in de maatschappij, zouden gedetineerden net als iedereen op tijd moeten kunnen aankomen bij belangrijke afspraken. De commissie beveelt aan de gevangenisdirectie aan om hierover in gesprek te gaan met DAB (Dienst Algemene Beveiliging) die verantwoordelijk is voor het transport van gedetineerden en samen naar oplossingen te zoeken voor dingen die mislopen.

8. Uitdaging en werkdomein voor 2024

Vanuit CTRG wordt voor 2024 het transversale thema 'geestelijke gezondheid' vooropgesteld.

In dit verband stippen wij aan dat het realiseren van een individueel 'detentieplan' een belangrijke troef is. Om vanaf de eerste dag van hun detentie te kunnen werken aan hun terugkeer in de samenleving, is een gevoel van controle over hun dossier alvast een meerwaarde.

Ook in 2023 stelden wij vast de gedetineerden in PI Beveren geen individueel detentieplan hebben. Nochtans zou dit er volgens de Basiswet van het gevangeniswezen wel moeten zijn. De directie wijt het ontbreken van dit individuele plan aan een personeelstekort.

De rechtspositie van de gedetineerden moet geregeld worden via het 'Detentieplan'. Zeker omdat de bevolking van de PI in Beveren zeer specifiek is – lang gestraften en een aantal gedetineerden met een complexere ingesteldheid – kan het belang van het Detentieplan niet genoeg benadrukt worden. Het verdient

absolute aanbeveling dat de nodige mensen en middelen ter beschikking gesteld zouden worden om dit in 2024 wel te kunnen realiseren.

9. Addendum : PI Beveren in de media

De penitentiaire inrichting in Beveren kwam ook in 2023 in de belangstelling van de algemene media.

1. 'Gevangenis Poort van Beveren krijgt goed rapport: 'Maar wel klachten over naaktfouille en ... luiers' Website HLN 15/06/2023
2. 'Tegen de dochter van mijn broer zei ze: 'Wie ben jij, jij hoort hier niet te zijn'. Regionale bladzijde GvA op 18/7/2023, nadien in andere kranten en op televisie vervolgd.
3. 'Nederlandse topadvocaat opgepakt toen hij zijn cliënt, Flor Bressers, kwam opzoeken'. HLN, 13/10/2023, gedurende enkele dagen met veel ophef gevolgd in de Belgische en Nederlandse pers.